

Ječa — sreča.

„Ko bodeta pridna,“ rekla je mati Kumanovka necega jutra Martinku in Janezku, „šli bodemo po póludne vsi skupaj k dobremu kumu Mihaljincu v Petrovo vas.“

„Kum Mihaljinec“ ali pa „Petrova vas,“ to so bile besede, ki sta jih Martinek in Janezek najrajše slišala. Vselej, kadar ju je bilo treba spod-

bujati k pridnosti ali poslušnosti, ni bilo treba družega, nego obljubiti jima, da bodeta šla h kumu Mihaljincu, in ubogala sta, da je bilo veselje. In kaj bi tudi ne! Saj sta pri kumu Mihaljincu imela vsega, česar koli jima je srce zaželelo. Pri Mihaljincu sta bila kakor domá, in še bolje se jima je godilo kakor domá, ker ju je kum Mihaljinec ljubil in jima prizanašal, če sta tudi kako kvaro naredila. Vselej, kadar koli sta kaj napačnega naredila, zagovarjal ju

je Mihaljinec pred strogim očetom in materjo, rekoč: „Ej, kaj si hočemo? Mlada sta še in neumna; kadar bodeta večja, bodeta tudi pametnejša!“

In ravno denes, ko sta se dečka toliko veselila kuma Mihaljineca in prijetne Petrove vasi, bila sta kakor navlašč zelo nesrečna. Temu je bilo tako: Iz šole domov prišedši, podá Martinek z žalostnim obrazom očetu nek listek od gosp. učitelja. Oče prebravši listek, jezni pokličejo mater, in jej rekó: „Le poglej, kaka izvrstna sinčka imava! Najin Martinek in Janezek postaneta časoma vse kaj drugega nego li to, česar se midva nadejava od njiju. Poslušaj, kaj mi pišejo gosp. učitelj!“ — Oče čitajo:

„Poštovani gospod!

Denes sta bila Vaš Martinek in Janezek zelo neposlušna in razposajena v učilnici. Temu sem se tem bolj čudil, ker sta bila drugače še vedno pridna in pohlevna. Martinek je Jazbečevemu Mihecu vso nalogo z debelimi črtami na vse strani prečrtal takó, da se naloga ne more čitati, a Janezek ga je s črnilom po lici vsega namazal. Ko sem ju jaz zaradi tega svaril in opominal, smijala sta se mi v pest. Jaz sem oba malopridneža v šoli kaznoval s tem, da tri dni ne smeta sedeti med drugimi pridnimi učenci, nego stati morata zunaj klopi. Prosim Vas, da bi ju tudi Vi domá kaznovali.

Odličnim poštovanjem

Josip Orač,
učitelj.“

Dečka sta tudi zdaj še le zvedela, kakšno veselje bode denes pri kumu Mihaljincu. Mihaljinec goduje denes šestdesetletnico svojega rojstnega dne in v to imé je povabil vse svoje prijatelje in znance na dobro južino. Med povabljenimi bodeta tudi gospod župnik in gosp. učitelj ter dolga vrsta najpridnejših otrok Mihaljinčevih sosedov. Tudi brez godbe ne bode ta dan. A med godei se oče Kuman najbolj odlikuje, zato brez njega ne more biti nobene veselice. Vse to je mati pripovedovala Martinku in Janezku še le po tem, ko so jej oče prečitali list od gospoda učitelja. In oče so resno pristavili: „Ker sta se denes v šoli takó odlikovala, ostala bodeta domá v mojej sobi zaprta. Za večerjo ne dobodeta ničesar, in posteljo vama bode priredila dekla za nocojšno noč v mojej sobi na tleh. V tem, ko bodeta vidva zaprta, veselili se bomo mi pri kumu Mihaljincu in mu pripovedovali, kako domá pridna otroka očetovo sobo varujeta. Ali me sta razumela, hè?“

Nič ni pomagal jok, nič niso pomagale prošnje. Kar so oče jedenkrat rekli, tega niso nikoli več oporekli, to sta dobro vedela Martinek in Janezek. Po póludne, kadar sta prišla iz šole domov, morala sta takój v očetovo sobo, a oče in mati sta šla h kumu Mihaljincu v Petrovo vas.

Kako je bilo Martinku in Janezku pri srci, tega vam, otroci ljubi, ne bodem razlagal. Do sih dob vedno pridna in poslušna, morala sta zdaj sedeti v zaprtej sobi. Razžalila sta učitelja, razjezila očeta in mater, in kaj si bode še le mislil dobri kum Mihaljinec, kadar mu bodo oče pripovedovali o njiju malopridnosti! In tudi gospod učitelj bode navzoč, — dà, še celó gospod župnik! Jojmina, kolika sramota! To je nekaj strašnega! Nè, nè, nikdar več ne bodeta žalila ne učitelja ne starišev!

Take in enake misli so ju mučile ves čas. Vsaka ura se jima je zdela cela večnost. O da bi le skoraj bila oče in mati domá, da bi si zopet mogla pridobiti njiju ljubezen! Dà, nikdar, nikdar več ne bodeda kaj tacega storila!

Martinek vzame plôčico v roke in se vadi risati, a Janezek stakne staro očetovo trobo (trobento) sè stene in začne pihati vanjo, da je Martinku kar po ušesih mrgolelo. Martinek ga prosi in prosi, naj neha, joka se in pravi, da ga ušesa bolé, ali zamán! Janezek le tróbi in tróbi, kakor da bi hotel biti po sili godec. In glej! v tem hipu mu prsteški pogodé nek napév, — zdelo se mu je, kakor bi to bil napév prelepe pesni „kje dom je moj?“ Poskuša še jedenkrat, poskuša dvakrat, poskuša desetkrat, morda tudi stokrat, in — poprej omenjeni napév „kje dom je moj“ bil mu je v prstih! Martinek, ki si je še malo poprej ušesi tiščal, strmi in gleda debelo, ko mu je Janezek tako lepó in čisto zatrobil „kje dom je moj?“

„Kadar se oče in mati domóv povrneta, zatrobil jima bodem „kje dom je moj?““ reče Janezek in zatrobi še jedenkrat.

„A jaz jima bodem pokazal, kako čedno sem narisal vse, kar nam so gosp. učitelj dali za domačo nalogo,“ reče Martinek.

„In zdaj še nekaj,“ pristavi Janezek, „na drugej strani plôčice hočeva napisati očetu in materi obljubo, da ju nikoli več ne bodeva razjezila.“

„Dobro, prav dobro,“ odgovori Martinek, ki je bil vesel, da se je Janezek nekaj tako pametnega izmislil. In napisala sta na drugej strani plôčice sledeče besede: „Preljubi stariši! Zeló naju boli, da vas sva razjezila. Oprostite nama, saj vas nikoli več ne bodeva žalila. Vaša hvaležna sinova — Martinek in Janezek.“

Še le jutro dan sta imela priložnost starišem izročiti svojo obljubo. Bila je ravno nedelja. Dekla ju pokliče k zajutreku. Janezek vzame trobo, a Martinek plôčico ter gresta pred vrata óne sobe, kjer sta oče in mati zajutrekovala. Janezek zatrobi „kje dom je moj?“ — --

Oče in mati hitita vèn ter sama sebi ne verujeta, da bi to Janezek trobil

Zdaj stopi Martinek jokajoč se pred očeta in mu podá plôčico.

Oče prečitajo kratko obljubo in so zeló ganeni, a mati se jokajo od veselja. To, kar sta napisala, ponovila sta tudi na izust svojim starišem.

Oče in mati poljubita otroka, ki sta obžalovala svoj pregrešek in obljubila se zopet poboljšati; bila sta jima zopet mila in draga kakor poprej.

Janezek je moral takój še tisto jutro trikrat pred očetom zasvirati „kje dom je moj;“ zna se, da so mu oče sim ter tja še kaj popravili in pokazali. Po póludne sta prišla tudi gosp. župnik in učitelj Janezka poslušat. Ko jima je Janezek vrlo dobro brez vsacega pogrška zatrobil „kje dom je moj,“ rekli mu so gospod župnik šaljivo: „Glej, Janezek! Ječa je za tebe sreča.“

Drugo nedeljo je Janezek tudi pri kumu Mihaljincu sviral „kje dom je moj,“ kar je kuma takó razveselilo da mu je obljubil kupiti novo trobo, kar se je tudi zgodilo.

Od sih dob so oče Janezka učili tudi drugih napevov in v kratkej dobi je znal Janezek trobiti precejšno število vsakovrstnih lepih pesen.

* * *

Nekoliko let kasneje sta bila Janezek in Martinek prav vrla in poštena moža. Janezek je bil izurjen godec. Ko so ga vzeli k vojakom, vvrstili so ga takój k vojaški godbi. Denes je Janezek sloveč kapelnik neke vojaške godbe, a Martinek pošten gospodar na očetovem domu.

Bilo je na Martinovo lanskega leta. Gospodar Martin je godoval svoj god in tudi brat Janez, vojaški kapelnik, prišel mu je čestitat. Očeta in matere ni bilo več med živemi, tudi kuma Mihaljinca in gospoda župnika ne, samó še nekdanji njiju učitelj, zdaj vže jako póstaren mož, vže več let v mirovini, živel je še, in bil, kar se samó o sebi umeje, tudi povabljen k veselici.

Pri večerji, kjer so bili zbrani vsi Martinovi prijatelji, nazdravil je starček učitelj vrlima bratoma Martinu in Janezu ter je na konci svojega govora dejal: „Čudni so potje božje previdnosti; ako bi ne bil Janezek takrat zaprt, morda bi ne bil gosp. Janez nikoli takó sloveč kapelnik, kakor ga imamo denes pred seboj.“

„Resnično da ne,“ reče gospod kapelnik, „in vže takrat so mi rekli pokojni gosp. župnik: vidiš, Janezek, ječa je za tebe sreča.“

Martin je moral na prošnjo navzočih gostov vsó dogodbo povedati. Ko je zvršil, vzal je kapelnik Janez iz lične skrinjice trobo in tako izvrstno in čisto zatrobil „kje dom je moj,“ da so bili vsi navzoči živo ganeni.

Kakor znano, navdušuje ta prekrasna pesen vsacega človeka, ali kadar jo je kapelnik Janez zatrobil, zdelo se je človeku, kakor bi se ta splošna navdušenost prelila v neko otožnost, kajti vse je omolknilo in vsacemu so solze neke čudne, nezapopadljive otožnosti zablestale v očéh.

Bile so to solzé spomina na pokojnike, pa tudi solzé spomina na prečudni dogodek v mladosti poštenega Janeza in Martina Kumana. Lj. T.

— * —

Očala kupuje, da bi znal čitati.

Če pošlje sina v mesto v šolo. Ko pride sin v mesto, hodi nekaj dni s svojim prijateljem po ónem mestu na okolo, pa vidi pri mnogih ljudeh starih in mladih očala in vpraša svojega tovariša, zakaj óni ljudje nosijo očala. A on mu odgovori, da ti ljudje zato nosijo očala, da bolje in laglje čitajo in pišejo, in mu tudi to reče, da so ti ljudje pametni. Kadar to deček čuje, reče sam v sebi: „Čimu bi se jaz toliko let mučil in učil se? Tudi jaz si kupim očala, da takój morem čitati in pisati.“ Drugi dan gre v jedno prodajalnico, kjer so bila očala na prodaji, in prinesó mu jih od vsake vrste; a on natakne jedne in prosi, da mu dadó jedno knjigo. Vzame knjigo, ali narobe, in ko le nikakor ni mogel čitati, reče: „Ta očala niso za nič, dajte mi druga.“ — Takó je šlo dalje po redu, in vedno jednako. Tu zapazi prodajalec, da drži deček knjigo narobe, reče mu, da naj jo obrne; toda niti zdaj ni bolje bilo, zato reče prodajalcu: „Ali me varate, ali mi pa nečete prodati dobrih očal?“ — Domisli se prodajalec pravega, pa mu reče: „Oči so tvoje, prijatelj moj, zdrave, in očala moja dobra, nego mozeg je tebi pokvarjen.“

— * —

(Vrčevič.)